ئەدۆنیس شاعیری دەستەبژێری عەقلانییە، نەناخم ئەجولێنێ و نەش حەزم لێیەتی

نوێگەری وشانۆی شیعری و وەرگێڕان لەگفتوگۆیەکدا لەگەڵ شاعیری سوری کۆچکردو (مەمدوح عەدوانی)

و/عەلی نارێنی - بەشی دووەم و کۆتایی

×ئەگەڕێینەوە بۆ لای ئەلیازە،جیاوازی چییە لەنێوان وەرگێڕانەکەی تۆووەرگێڕانەکەی ئەنجومەنی باڵای رۆشنبیری میسریدا؟

*بێگومان کۆدەستییەك کە راستەوخۆ لەیۆنانییەوە وەرگێڕێ چانسی زیاتری هەیە ،منیش هەوڵی زۆرم دا ،ئەگەرچی من لەزمانی ناوەندەوە وەرئەگێڕم، بەڵام من بە چوار وەرگێڕانی عەرەبی وحەوت وەرگێڕانی ئینگلیزیدا چوومەتەوەو،وەرگێڕانێك لەشێوەی(وەرگێڕانی نزیککاری)م ئەنجامداوە.بۆ ئەوەی بگەم بە دارشتنەوەیەکی باش. هاوکات هەستاوم بە دەوڵەمەندکردنی وەرگێڕانەکەشم بە دانانی کۆمەڵێك پەراوێز،کە بە گرنگی ئەزانم بۆ خوێنەری عەرەب.

×لەم بارەوە وەرنەگێرانی (ئەلیازەو ئۆدیسە)لەلایەن وەرگێڕ کۆنەکانی عەرەبەوە بەچی لێك ئەدیتەوە؟

*ئەم پرسیارە زۆر خەڵکی نیگەران کردووە ،عەرەب هەموو بیری یۆنانی وەرگێڕاوە،بەڵام یەك شانۆنامە یان شیعر یانداستانی وەرنەگێراوە.لێرەدا چەندین بۆچوون هەیە وەك ئاخۆ لەکاتی وەرگێڕانی شیعرێکدا بۆیان دەرکەوتووە ئەوەی کە خۆیانی پێوە ماندو ئەکەن شیعر نییە؟بۆیە توشی واهیمەیەك بوونە بۆ نموونە کە ئەوان نەتەوەیەکی شاعیرین وئەوەدوای گەلان شاعیر نین و هەستێکیان لەلادروست بووە کە شیعری خۆیان کافییە؟ هەروەها چەندین زاراوەش هەیە کە هیچ رەگێکی نییە لەکەلتووری رۆشنبیری ئێمەدا ،بۆنموونە وشەی تەراژیدیایان وەرگێڕاوە بە پارشانەوە یاخود کارەسات.ئەوان شانۆیان نەزانیوە بۆیە نەشیان توانیوە لەگەڵ وشەکانیشیدا مامەڵەبکەن.بەڵام لەراستیشدا وەڵامی کۆتایی بۆ ئەم پرسیارە نییە.

×ئایا ئێمە لەسەردەمی بەرهەمهێنانی دەقی وەرگێڕدراوین لەلایەن کۆدەستییەوە؟

*وەگێڕان تەنیا کارە لەلایەن کۆوە ئەنجام ئەدرێ.هەروەها شانۆش.ئەودوای کارەکانیش کاری ئەفراندنی تاکە کەسییە .من بۆ خۆم باوەڕم بە کاری تاکە کەسییەوناشتوانم لەگەڵ کۆدا کار بکەم. رانەهاتووم لەسەر ئەوکارە.ئەگەرچی ئیشکردن لەگەڵ کۆیشدا ئەنجامی باشی لێبکەوێتەوە.

×هەندێك لەوەرگێڕەکان ناونیشانی ئەو کتێبە ئەگۆڕن کە وەرئەگێڕن،بە شێوەیەك هەندێ جار لەگەڵ بابەتەکەیدا ناگونجێ و هەندێکی تریشیان ناونیشانە سەرەکییەکەی ناهێنن،بەڕای تۆ بۆئەمە روئەدات؟

*ئەم حاڵەتە لەگەڵ منیشدا رووی دا کاتێك کە (چادری پەرچووەکان)ی جۆرج ئامادۆم وەرگێڕا ،دوای ئەوەی کتێبەکەم دا بە دەزگای بڵاوکردنەوە،وتارێکم لەبارەی رۆمانەکەوە نووسی چونکەمن پێم وابوو کە کەسایەتییە سەرەکییەکەی رۆمانەکە لەزۆربای نزیکەبۆیە وتارەکەم لەژێر ناونیشانی (زۆربای بەرازیلی)نووسی ،وتارەکەش بەلای دەزگاکەوە جوان بوو بۆیە لەپێشەکی رۆمانەکەدا بڵاوی کردەوە ناوی لێنا(زۆربای بەرازیلی)چونکە ئەو کارە لەرووی بازرگانییەوە رەواجی زۆربوو،بەڵام من مەرجی ئەوم بوو کەلەلاپەرەی یەکەمی رۆمانەکەدا ناونیشانە سەرەکییەکەی بنوسێ.

×کۆندێرا ئەڵێ:ئەو کتێبەی کە وەرناگێڕدرێ، بە دیلکراوی زمانەکەی ئەمێنێتەوەو دواجاریش وەکو ئەوەیە نەبێ.پێت وایە لەمبارەوە دژایەتی کردنی کتێبی عەرەبی هەبێ؟

*بەڵێ ،دژایەتیکردنی کتێبی عەرەبی هەیە کە ئەمەش دژایەتی کردنی بوونی عەرەبی ئەگەیەنێ و ،دواجار وەرگێڕانی عەرەبی هەیە بەڵام زۆر بە کەمی .هەروەها خۆشمان تەمەڵین ،ئاسانکاری ئەکەین بۆ وەرگێڕان لەئینگلیزی و فەرەنسییەوە ،بەڵام لەزمانی عەرەبییەوە وەرناگێڕین بۆ زمانەکانی تر.

×ئەی جۆری ئەو دەقانەچین ئەگەرچی بەکەمیش وەردەگێڕدرێن؟

*رۆژئاوا بە ئارەزووی خۆی جیهان دروست دەکات و دواجاریش ئەوانە وەردەگێڕن کە لەگەڵ حەزو پێداویستییەکانی خۆیاندا ئەگونجێ.وادیارە ئێمەش زۆرمان نییە لەوانەی لەگەڵ حەزوو پێداویستییەکانی ئەواندا بگونجێ.ئەوان شتە سەیرەکانی ئێمە هەڵئەبژێرن وەك سرووتی سێکسکردن، خەتەنەکردن،سرووتی زەواجکردن و...هتد.بۆئەوەی خراپەی زیاترمان بدەنە پاڵ.هیچ لێکدانەوەیەکی راستەقینە نییە تا لەم دواییانەدا نەبێ دوای سەرکەوتن و بردنەوەی (نەجیب مەحفووز).بەڵام هێشتا ئەم هەوڵانەش زۆر سستن وهۆکارەکەشی تەواو سیاسییە .کەچی ئێمەش ئەدەبی ئەمریکای لاتین،هیند ،روسیا وەردەگێڕن بێ ئەوەی لەگەڵ پێداویستییە سەرەکییەکانماندا بگونجێ،کە ئەویش لەبەکاربردن قووڵترە.پێداویستیە سەرەکیەکانی ئێمە هەوڵی ناسینی ئەوی ترە،ئێمە برێکی زۆری خوێنەرمان هەیە هیچ زمانێکی تر نازانێ،ئەمەش لەمپەرە لەنێوان ئێمە ورۆشنبیرییەتی ئەواندا.بۆیە عەرەب ئەبێ دەزگا گەلێکی وەرگێڕان دامەزرێنێ بۆ کاری وەرگێڕان لەزمانەکانی ترەوە بۆ زمانی عەرەبی وبە پێچەوانەشەوە.

×رەهەندەکانی پشت مەبەستەکانی وەرگێڕانەکانی ئێمە بۆ زمانەکانی تر چییە؟

*سەردەمێك تێپەڕی سیاسەت لەپشت هەموو ئەو شتانەوە بوو کەوەرماندەگێڕان،لەسەردەمێکدا کتێبخانەکانمان پڕبوون لەئەدەبیاتی مارکسی یاخود بوونگەرایی.لەگەڵ شەپۆلەکانی رزگاربوونیشدا حەزی وەرگێڕانی ئەدەبی چینی یاخود ڤێتنامی سەری هەڵدا بەڵام ئێستا هەموو ئەمانە قەتیس بوونە.لەهەموو ئەو کارانەشدا دڵڕاوکێ بۆ ئەوە نەبوو کە دهێنان بکرێ،بەڵکو بۆ پڕکردنەوەی پێداویستییەکانی ئەو خولکە بوو کە هاوسۆز بوون لەگەڵ ئەو دۆزەدا.ئەو وەرگێڕانانەش تا رادەیەك رۆشنبیرییەتی شێواند،بۆ نموونە (جاك لەندەن) ی نوسەر کە یەکێکە لەنوسەرە باشەکان (٢٠بۆ٣٠)ساڵ بوو خەڵکی نەیاندەناسی ،تا لەرێگای رۆمانی (لەمپەری ئاسنین)وە نەبێ، پاشان دەرکەوت کەنوسەرێکی بە برشتەو،ئەو رۆمانەشی لەژێر گوشار ئایدۆلۆژیەتدا نوسیوە نەك وەك بەهایەکی داهێنان.زۆر لەنوسەرانیش دروستکراوی پڕوپاگەندە بوون وهیچ داهێنانێکی راستەقینەیان پێشکەش نەکرد .وەهمێك دروست بوو بۆ نموونە (لۆرکا ،نازم حیکمەت،نەیرۆدا)شاعیر نین بەڵکو نوسەری بەیاننامەی سیاسین،ئەگەرچی ئەوان شاعیری زۆر چاکیشن.بێگومان ئەوەش لەبەهای سەرەکی کەم ناکاتەوە ،کێ ئەڵێ سیاسەتوانی پابەند عیشق ناکات؟بەڵام پڕوپاگەندە تەنیا رووی تێکۆشانی ئەوانی پیشاندا نەك رووە راستەقینەکەیان.ئێستاش رەهەندی ئابووری زالەو هەندێ جاریش ئایدۆلۆژی و سیاسی.

×لەبارەی دامەزراندنیدەزگای پەیوەندداری وەرگێڕانەوە لەنیشتمانی عەرەبیدا قسەت کرد .بەڵام ئەگەر هەشبێ هەمووان واکار ئەکەن وەك ئەوەی هەر یەکەو لەدوورگەیەکی جیاو بن،هیچ رێکەوتن یان هاوکاری لەنێوانیاند نییە؟

*نەگونجان نەخۆشییەکی عەرەبییە لەسیاسەت و ئابووری و هەموو شتێکدا هەیە .ئەبینی هەر دەزگایەك کەدەستپێدەکات وائەزانێ ئەوەی پێش ئەو کراوە هەمووی پووچە. دووبارە بوونەوەو خێراییەکی خراپ هەیە .بۆنموونە من کتێبی (مێژووی ئیسرائیل)م وەرگێڕا بۆ دەزگایەکی بڵاوکردنەوەی لای خۆمان .کە مافی وەرگێڕانی لەنوسەر وئەو دەزگایەش وەرگرتبوو کە بڵاوی کردبۆوە و داوای لەمن کرد کە وەریبگێڕم.کەچی ئەبینم هەمان کتێب لەلایەن دوو نوسەر میسری و بە پێشەکیەکی فوئاد زەکەریەوە لەزنجیرە کتێبی جیهانی مەعریفە بڵاو کرایەوە.ئەم دوولایەنییە رووی نەئەدا ئەگەر گونجان بوایە.

×بەڕای تۆ ئەم گونجانە چۆن دروست ئەبێ؟

*کۆمکاری عەرەبی بۆ ئەم مەبەستە لەبار نییە ،ئەبێ دەزگای مەدەنی پەیوەندیدار هەبێ بە رۆشنبیرییەت وئازادی وئاڵوگۆڕی رۆشنبیری لەگەڵ گەلانی تردا بۆ ئەوەی یەك بناسن.هەروەها ئەوانیش بزانن ئایا ئێمە مرۆڤین یاخود مێشولە.

×با بگەڕێینەوە بۆ لای شیعر،شاعیری سوری (موتیع ئیدریس)تەقە ئەکات لەئەدۆنیس وئەڵێ: ئەدۆنیس وهاورێکانی شیعری عەرەبییان کوشت. ئەم قسەیە چۆن ئەبینی؟

*یەکەم: من ناوی (موتیع ئیدریس)م نەبیستوە. دووەمیش: من پێم وایە ئەدۆنیس شیعری عەرەبیی دەوڵەمەند کردوە.بەڵام بە شێوازی تایبەتی خۆی دەوڵەمەندی کردووە.ئەمەش گرانەوە پێویستی بە رۆشنبیرێکە بایەخی بداتێ ولێی تێبگات.ئەدۆنیس شاعیری دەستەبژێرە،چەند کەس ئەدۆنیس ئەخوێننەوە؟هەزار کەس؟ پێم وانییە.

ئەدۆنیس کاریگەربوو بەو تێورەی کە خستیەروو بەوەش تەحەدای عەقڵی عەرەبی کرد بۆ ئەوەی چاو بخشێنێتەوە بە لایەنی ئاییني ورۆشنبیری خۆیدا.هەروەها بە شیعرەکانی گوزارشتی کرد لەنوسینی نوێ.من حەزم بە نوسینی ئەدۆنیس نییە،بەڵام دژیشی نیم.ئەو یەکێکە لەدەنگە گرنگەکان کە لەگۆڕەپانەکەدا بوونی هەیە.بەڵام سەرەتا منیش مافی ئەوەم هەیە کە حەزم پێینەبێ.

×بۆ حەزت بە شیعرەکانی نییە؟

*چونکە شیعرەکانی ئەو لەگەڵ ناخمدا نادوێ.هەروەها نەش لەناخی خۆیەوە هەڵدەقوڵێ،بەڵکو لەعەقڵییەوە سەرچاوە ئەگرن .

×لەفیستیڤاڵی قاهیرەی نێودەوڵەتیدا بۆ شانۆی ئەزموونی و لەخولی دەیەمیدا خەلا بە دەست هێنا.ئەو فیستیڤالەو بیرۆکەی شانۆی ئەزموونی چۆن ئەبینی ؟

*هەموو جۆرەکانی شانۆ لەپاشەکشەدان لەنێویشیاندا شانۆی ئەزموونی.رۆژئاوا لەکەلەپوورێکی شانۆیی یاخیبووە رەگەکەی ئەگەرێتەوە بۆ یۆنان.ئێمەی عەرەبیش شانۆمان نییە.تەنیا لەسەدەی نۆزدەیەمەوە نەبێ.ئێمە کەلەپوورێکی شانۆییمان نییە لێی یاخی بین.ئێمە تاکو ئێستاش هەوڵی بەرەسەنی بوونی دیاردەی شانۆیی ئەدەین لەناوچەکەماندا.ئەوانەی کە سەرەتا دەستیان پێوە دا ئەوەندەیان کردوە:دەقێکی مۆلێریان بینیوە ،هەستاون بە گواستنەوەی بۆزمانی عەرەبی،دواتر بۆ ئەوەی ژینگەی عەرەبی قبوڵی بکات هەندێ گۆرانی وسەما وقەڵەمبازییان بۆی زیاد کردووە.دواتریش بۆ ئەوەی دەق وەرنەگرن گەڕاونەتەوە بۆ کەلەپووری عەرەبی بۆ ئەوەی دەق بنوسنەوە.ئەمە ئەو ئەزموونەیە کە ئێمە پێویستیمان پێیەتی.بەڵام لاسایی کردنەوەی رۆژئاوا کە دەیەوێ دەسبەرداری هونەرمەند ونوسەر بێ وشانۆ لەرەگەزەکانی دابڕێ،ئێمە پێویستیمان بەو ئەزموونە نییە.ئەگەرچی ئەو دیاردەیەش لای ئێمە نییە،پاشانیش ئێمە جەماوەری شانۆمان نییە.

× بەڵام لەشیعردا ئەزموون لەرەسەنایەتییەوە بەرهەم هاتووە؟

*بەڵێ،ئێمە ئیمرەئول قەیسمان هەیەلەجاهیلیدا. بەڵام ئیمرەئول قەیسمان نییە لەشانۆ یاخود سینەمادا.ئەبێ لاسایی کردنەوەیەکی شانۆیی و سینەمایی وا دروست بکەین کار بکات لەسەر راکێشانی جەماوەرو قەناعەتی پێبکات کە ماڵەوە بە جێبێڵێ و ئەوەی شیاوێتی بیبینێ.کە گەیشتینە ئەم پایەیە ئەوکاتە بیانوومان ئەبێ بۆ بیر کردنەوە لەئەزموونگەرایی.ئەبێ سەرەتا دیاردەی شانۆ بەرەسەن بکەین.

×هەمان شت لەرۆمانیشدا؟

*رۆمان لەهەموو جیهاندا نوییە.

×نوێگەرایی لەروانینەوە بۆ گەردوون وجیهان دەستی پێکردو دواتریش پێچەوانە بویەوە بە سەر فیکرو فەلسەفە وچەمکەکانیدا.بەڵام ئێمە پێمان وایە نوێگەرایی گۆڕانە لەشێوەو دەربڕیندا نەك وەك بونیادێکی نوێ بۆ بیرکردنەوە؟

*ئەم قسەیە راستە.شێوە نوێگەرایی نییە، رۆژئاوا بە شێوەیەکی راست دەستیان پێکرد ، بەڵام بە شێواوی گەیشتە لای ئێمە، مامەڵە پێکردنیشمان ،مامەڵە کردنێکی تەواو رۆشنبیر بوو کە خۆی لەشیعرو شانۆو رۆمان و هونەرەجوانەکاندا بینییەوە،کەچی هەموو شتەکانیشمان بە رووکەش وەرگرت. ئێمە لەوڵاتی عەرەبیدا لەساڵێکدا دە هەزار دیوانە شیعر بەرهەم دێنین . بەڵام لەبیست ساڵدا یەك کتێبی زانستی بەرهەم دێت، ئەمەش مەترسیدارە.

×ئایا نوێگەرایی ناوکی تەنانەت بەسەر ئە شێوە رۆشنبیریانەشدا کە باست کردن پێچەوانە ئەبێتەوە؟

*بەڵێ، چونکە شیعر توشی هەندێك شێواوی بوو.بۆ نموونە نوێبوونەوە لەشیعردا لەپەنجاکانەوە دەستی پێکرد کە ئەمەش هاوکات بوو لەگەڵ ئەو بزوتنەوەی گۆڕانە کە لەکۆمەڵگادا هاتەبوون،وەك ئەوەی گوزارشتیش بێ لەو گۆڕانەی کە بۆ گۆڕانکاریکردن لە بونیادی کۆمەڵایەتی وسیاسی کۆمەڵگادا هاتبووە بوون.حەزێك هەبوو بۆ بیرکردنەوە لەبونیادێکی فیکری هونەری بۆ قەسیدە.بەڵام ئەوەی کە دواتر رووی‌دا دوورکەوتنەوەی هونەربوو لەواقیع .ئەو هونەرەی کە بەتەنیا بۆخۆی ئەیخوێنند بێ ئەوەی جەماوەرێك هەبێ گوێی لێبگرێ.تەنانەت بۆ سیاسەتیش بەرووکەش ئەیخوێنند بێ ئەوەی هیچ کاریگەرییەکی هەبێت.

سەلاوی گەرمی دلی پر ئومیدی مەت پیشکەش...

پیشکەشە بەرۆحی پاکی مەرزیە فەریقی

نووسینی: چاوە

سەڵاو ئەو یەکەم ژنەی کە لە دنیای هونەری کوردیدا، سرووودت وت و بووی بە یەکێك لە گەورە شاپەروانەکانی نێو مێژوو.

خانمە گەورەکەی هونەر: ئێستا شەش پەپولەکەت بێ ناز کەوتوون و هوونەر هۆن هۆن فرمێسك بە چاویا دێتە خوارێ و ئاواز دەنگی دانووساوەو میوزیك لێوی بار یخەمێکی قووڵی گرتووە.

ئەی خانمە شۆخە دەنگ زوڵاڵەکە: ئەوەتا سروود تازیەبارەو و ئەستێرە رووناکەکەت خامۆشەو خۆشەویستەکەت پەرێشان. ئەی هەمیشە زیندوو، یادەکانت بەخێر، ئەو رۆژانە کە کیژۆڵەیەکی زیرەك و دەنگخۆشی نێو قوتابخانە پیرۆزەکەی مەریوان بووی، ئێستا شاگردەکانی هاوڕێت، چاویان پڕ ئەسرینە، گوێیان پڕە لە دەنگە زوڵاڵییەکەی منالێت.

ئاه...یادی یەکەم گۆرانی و یەکەم کورسی قەتابخانە و یەکەم وانەت بەخێر..

ئەی تەنها گوڵە قارەمانەکەی مەریوان، ئەوە کام قوتابخانەی ئیلاهی بوو تۆی پەروەردە کردو دواتریش لە پێگەیشتی دەنگ و هونەر و تەمەندا ، ناردیتیە شاخ؟

یادی بە یەکگەشتنت پیرۆز، لە یەکەم رۆژی ئاشقی و یەکەم ساتی ژیانی هاوبەشیتدا.

ئەی مامۆستا چەند جوان و گەورە بوویت و گەورە، کاتێك یەکەم وانەت دەوتەوە؟

ئەی ئەو کەسە دڵسۆزەی کە خاکی وەتەنت لە دەبەیەکدا و لە ژوورێك لە غورربەتدا دەتپاراست، یادت بە خێر.

تۆ بەراستی هونەرت جوانتر و گەورەتر کرد ، عشقت پیرۆزتر و رۆحی گۆرانیت ناسکتر کرد.

تۆ ئەی ماندووی رۆژگار، جلی کوردی یەکجار پەریشانە بۆ بەژنت. تۆ لە پر هەموو شتەکانت بەجیهیشت، زەردەخەنە، گریان، غوربەت و تەنانەت مەعشوقەکەشت.

سنە ئیستاش سیاپۆشە و فیرگەی مامۆستاییت کز و خامۆش بە بیماریکی بیچارە دەچیت. ئەی قوتابخانە پر وانە شرینەکەی هونەر و جوانی! سەفەرت یەکجار ناوادە بوو. ترپەکاتی دلت هیشتا تازە لە کوردستاندا ، یەك و دووی روونـاکی و شادمانیت دەژمارد.

تۆ بە وتنی(ساقی بۆم تیکە کەمیکی تر، بەچی دیارە کە دەبینم ژەمیکی تر...دەمیکی تر) رەنگی مەرگ و جودابیت هەلبژارد ، ئەی پیشمەرگە...ئەی پیشمەرگە..

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

بوار

دلێر کەریم ئامادەی دەکات

مەولەوی

سەیید عەبدول رەحیمی کوری مەلا سەعیدی تاوەگۆزی ،کەلەناو خەڵکا بە(مەولەوی) ناوبانگی دەرکردووە ولە جیهانی شیعریشدا نازناوی(مەعدوم) یان (مەعدومی)بووە ،لەبنەماڵەیەکی مەلا زادەی گەورەی ناوچەی رۆژئاوای کوردستانی بەشی ئێرانە ، لە ساڵی ١٨٠٦ یان١٨٠٧ دا لە دێی(سەرشاتەی خوارەوو) کە لە بەشی کوردستانی عێراقی ناوچەی تاوەگۆزییە((تاوەگۆزی: ناوچەیەکی سەرسنووری کوردستانی عێراق وئێرانە))هاتووەتە دنیاوە ،لای باوکی لە حوجرە ((حوجرە : قوتابخانەیقوتابیانی ئایینی بووە بەتەنیشت مزگەوتەکانەوە)) دەستی کردووە بەخوێندن وپاشان بەخوێندنگا بەناوبانگەکانی ناوچەی (ئەردەڵان) و(بابان)دا گەڕاوە بۆ خوێندن .بۆ خوێندن گەلێ ناوچەی کوردستانی ئێران وعێراق گەڕاوە ،مەولەوی بەدوو قۆناغ خوێندنی مەلایەتی تەواو کردووە ،چونکەلە ناوەڕاستی خوێندنەکەیدا بەهۆی مردنی باوکییەوە و بۆ بژێوی ونان پەیداکردن بۆ خوشك وبرا بچووکەکانی وازی لە خوێندن هێناوەو دواتر کە گەورەبوونەو توانیویانە خۆیان بژێنن گەڕاوەتەوە بۆ خوێندنەکەی، وئیجازەی مەلایەتی لای مەلا عەبدل رەحمانی نۆتشەیی لە سلێمانی وەرگرتووە ،لە هەندێ لە گوندەکانی ناوچەی هەڵەبجە و گوندی (سەرشاتەی) شوێنی لەدایك بوونی خۆی بە مەلایەتی وپێگەیاندنی فقێ ((فقێ : بەو قوتابیانە دەوترێت کەلە حوجرەکاندا خوێندوویانە"و نوسینی شیعر وبەرهەمەکانییەوە خەریك بووە .

مەولەوی لە ساڵی ١٨٨٢یان ١٨٨٣دا لەتەمەنی ٧٦ساڵیدا کۆچی دوایی کردووەو بەسەر مللەیەکی بەرزەوە لەنزیك دێی سەرشاتە (ئەو گوندەی تیایدا هاتووەتە دنیاوە) نراوەتە کۆشی گەرمی نیشتیمانەوە ،ئێستا ئارامگاکەی زیارەتگای ئەو کەسانەیە بەوێدا گوزەر دەکەن و دانیشتوان بەچاوێکی پیرۆزەوە تێی ئەڕوانن و راوکردن لە دەوروو بەری گۆڕستانەکەیدا بەحەرام ئەزانن و کەس لەو ناوەدا توخنی پەلەوەرو گیانداران ناکەوێ.